

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
„ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ”
ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ „ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО – СМОЛЯН”

бул.България 83, Смолян 4700
тел. 0878 58 20 79

www.dgssmolyan.ucdp-smolian.com
dgssmolyan@ucdp-smolian.com
ЕИК 2016195800328

ДОКЛАД
ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ МОНИТОРИНГ
И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ ДЕЙНОСТИТЕ ПО
УПРАВЛЕНИЕ ВЪРХУ СОЦИАЛНАТА И ПРИРОДНА СРЕДА
в териториалния обхват на ТП ДГС „СМОЛЯН“
през 2024г.

гр.Смолян, 2024 год.

Настоящия доклад се изготвя в изпълнение на т.1 от Заповед № 139 / 01.10.2018 год., и в изпълнение на Принцип 8, Критерий 8.2 /Организацията* извършва мониторинг и оценка на въздействието от дейностите по управление* на ГСЕ* върху социалната и природната среда, както и на промените в състоянието на околната среда; Индикатори: Индикатор 8.2.1.* Извършва се мониторинг на въздействието на дейностите по управление* върху социалната среда съгласно Приложение 7. Индикатор 8.2.2.* Извършва се мониторинг на въздействието на дейностите по управление* върху околната среда съгласно Приложение 7. Индикатор 8.2.3.* Промените в околната среда се мониторираат съгласно Приложение 7./ от Националния [REDACTED] стандарт на България / [REDACTED] / за оценка на управлението на гори в България, Ви представям следната информация, относно мониторинг и оценка на горските територии.

Мониторингът извършен на територията управлявана от ТП ДГС „Смолян“ се основава на “Система за провеждане на мониторинг на биологичното разнообразие и горите с висока консервационна стойност на територията управлявана от ТП ДГС „Смолян”.

I.Кратка информация за стопанството към 31.12.2024 год.

Общата площ на ТП ДГС "Смолян" е 28 581 ha, от които държавна собственост - 17 070 ha, гори на МОСВ – 212 ha, общинска собственост – 828 ha, религиозна собственост – 35 ha, частна собственост – 8 128 ha, в т.ч. частни физически лица – 7 125 ha, частни юридически лица – 1 038 ha и гори върху земеделски територии – 2 273 ha. Данните са взети по отчетената форма на 1 ГФ към 31.12.2024год. През 2024год. има движение от различни видове собственост в държавна собственост. С площ от 79ха се увеличава площта на държавната собственост, а собствеността на частни физически лица намалява.

Територията на ДГС ”Смолян” попада в границите на община Смолян и обхваща землищата на с. Орешец, с. Стража, с. Лъка, с. Подвис, с. Река, с. Селище, с. Търън, с. Требище, с. Мугла и част от землищата на гр. Смолян, с. Киселичево, с. Кремене, с. Турян, с. Полковник Серафимово, с. Левочево, с. Бостина, с. Соколовци, с. Момчиловци и с. Проглед.

Територията на стопанството е разделена на 4 горско стопански участъка – „Смолян“, „Устово-Момчиловци“, „Мугла“ и „Пампорово“

На север стопанството граничи с ТП „ДГС Девин“, ТП „ДГС Акад. Николай Хайтов“, ТП „ДГС Широка Лъка“ и ТП „ДЛС Кормисош“, на изток с ТП „ДГС Славейно“ и ТП „ДГС Златоград“, на юг с ТП „ДГС Смилян“ и с държавната граница на Република Гърция и на запад с ТП „ДГС Триград”.

Територията на стопанството се характеризира с типично планински релеф, със силно изразена разчлененост и големи превишения. Той се определя от Переликския и Преспанския дял на Западните Родопи и разклоненията Букова планина и Кайнадински рид. В западната и средната част преобладават много стръмните до урвести склонове и остри била, а в останалата си част (в района на с.Момчиловци и с.Левочево) билата са по-къси, заоблени и по-полегати, с много стръмни до стръмни склонове.

ТП „Държавно горско стопанство Смолян“ е разположено в източната част на Западни Родопи и обхваща планинските склонове на реките Черна и Бяла. Река Черна е най-голямата река преминаваща през стопанството и се влива в река Арда.

Най-високата точка на стопанството се намира в подотдел 40 - „г” вр. Кузуютак 2109.5 м.н.в., (ГСУ Смолян). Най-ниската надморска височина – 650 м., е в местност Ляса, където река Черна напуска границите на стопанството.

Река Черна е най-голямата река преминаваща през стопанството и се влива в р. Арда при с.Средногорци - извън границите на стопанството. Характеризира се с постоянен воден оток и е най-пълноводна през зимно-пролетния период.

Районът, в който се намира ТП ДГС "Смолян", попада в Родопската тектонска област. Срещат се масивни, метаморфни и седиментни скали. Масивните скали са с най-голямо разпространение и са предимно риолити. Метаморфните са: гранитогнайси, гнайси и мрамори, а седиментните скали са представени от варовици, пясъчници, мергели и шисти.

Климатът в района на ТП ДГС "Смолян" се формира при наличие на средиземноморско влияние, нахлуващо по долината на р.Арда и р.Черна.

По-голямата част от площта на стопанството попада в Европейско-континентална област, Преходно-континентална климатична подобласт, Планински климатичен район-среднопланинска част.

Почвите са представени от следните типове: кафява горска, тъмноцветна горска, рендзина – обикновена.

На територията на ТП „ДГС Смолян” по време на теренните проучвания, върху преобладаващата част от земите на горските територии, не е констатирано наличието на интензивни ерозионни процеси. Само на някои ограничени по площ места са локализирани ерозионни терени. Тази ерозия е от типа площна със степен на ерозираност - I и II степен. Най-често се срещат терени от II степен на ерозираност.

Среден запас на стопанството е 287 м³/ха, общ среден годишен прираст – 3,74 м³/ха

Годишното ползване на дървесина от държавни гори в достъпни басейни по ГСП е 21 870 м³, а реално добитата до 2022 год. е 57 631 м³.

Биоразнообразие – в териториалния обхват на ТП ДГС „Смолян“ преобладава естествената иглолистна растителност представена по дървесни видове, както следва: смърч, бял бор, черен бор, ела. Делът на широколистната растителност е по-малък, като най-голямо е участието на бука, а в по-ниските части и от издънков зимен дъб.

Ловно стопанска дейност: Основните видове дивеч на територията на стопанството са: Благороден елен, Сърна, Дива свиня, Вълк, Лисица, Див заек, Бялка, Черен пор, Язовец, Глухар, Яребица, Гривяк, Гургулица, Гугутка, Сврака, Сива врана.

На територията на стопанството е включен само един Държавен Дивечовъден участък „Герзовица”.

Природни катастрофи – абиотични фактори – снеголом/снеговал, ветролом/ветровал, и биотични фактори. Общо усвоената дървесина от абиотични и биотични фактори е 1 174 м³ лежаща маса.

Залесявания – по горскостопански план има предвидено залесяване. По Горскостопански план е планирано залесяване върху площ от 60.7 ха или средногодишно по 6.1 ха.

Основната част от горите на територията на ТП ДГС „Смолян” са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и

ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

II. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ТЕРИТОРИЯТА УПРАВЛЯВАНА ОТ ТП ДГС „СМОЛЯН“

1. Финансов план на стопанството

По финансов план за 2024 год. са заложили 24 920 м³ лежаща маса, на обща стойност 2 548 541 лв. Добитата и реализирана дървесина за периода 01.01.-31.12.2024 год. е 21 413 м³, на обща стойност 2 509 905 лв. Като в стойността не е включена дървесина, която е закупена по чл.193 от ЗГ и дарение. Реализираното ползване е осъществено върху площ от 342,59 ха, в т.ч.: възобновителни сечи са изведени върху площ от 138,30 ха, отгледни сечи са изведени върху площ от 80,48 ха, сечи със санитарен характер са водени върху площ от 47,36 ха, върху площ от 66,15 ха са изведени принудителни сечи за усвояване на повредената дървесина, а техническа сеч е изведена върху 10,30 ха.

Изпълнението на годишния план е 86 % спрямо разчета за годината. Достигнатия процент за реализация на дървесината се дължи на липсата на пазар на дърводобивните фирми, както и по-слабото търсене от страна на местното население.

1. Отглеждане на култури

- ✓ Първо отглеждане на култури - ръчно плевене и разрохкване на почвата в площадки
 - двегодишни култури - в отдели/подотдели: 163-ж, 166-н1, 169-м, 170-е, 194-ж – 63 дка.
 - тригодишни култури – в отдели/подотдели: 162-ж, 171-у, 171-а1, 181-с, 182-м – 17 дка.
- ✓ Второ отглеждане на култури - отглеждане чрез изрязване на плевели със сърп, когато не се плевят и разрохва.
 - двегодишни култури - в отдели/подотдели: 163-ж, 166-н1, 169-м, 170-е, 194-ж – 63 дка.
 - тригодишни култури – в отдели/подотдели: 162-ж, 171-у, 171-а1, 181-с, 182-м – 17 дка.
- ✓ Маркирани са 33 297 м³ стояща маса.

2. Социални споразумения

Към 31.12.2024 г. в стопанството няма постъпили жалби от страна на работещите. Действащия колективен трудов договор към 2024 год. е сключен на 07.06.2023 год.

3. План/програма за обучение и квалификация на персонала

- Обучение по горска сертификация.
- Обучение по безопасност и здраве при работа.
- Обучение по използване на лични предпазни средства.
- Обучение по лесозащита.
- Обучение по охрана и контрол на горските територии
- Съвещание по маркиране на лесосечния фонд.
- Обучение по ЗБУТ организирано от Служба по трудова медицина, гр.Смолян. След проведеното обучение на участвалите им се издава удостоверение от фирма „Одико-69“ЕООД, гр.Смолян.

4.Здравословни и безопасни условия на труд включително на работниците на фирмите изпълнители

С цел правилното извършване на горскостопанските дейности и ограничаване на риска от трудови злополуки, аварии и екологични нарушения, преди началото на работа в нов обект или при постъпване на нови работници, задължително се прави първоначален инструктаж. Провеждането на инструктажа се отразява в Книгата за инструктаж и инструктираните се подписват, че са запознати. При всяко въвеждане на работниците в нов подотдел се прави „Инструктаж за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и изисквания при провеждане на горскостопанските дейности“ и „Лист за проверка за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, изправност на техниката и спазване на изискванията за изпълнение на горскостопански дейности“, които се прикачват към досието на подотдела.

Към 31.12.2024 година няма регистрирани трудови злополуки при ТП ДГС „Смолян“.

В стопанството има един човек с намалена работоспособност - ТЕЛК 54%, за което са предприети мерки за трудоустрояване след становища от Службата по трудова медицина.

ТП ДГС „Смолян“ е осигурило условия за безопасно и нормално изпълнение на трудовата дейност.

5.Ангажиране на заинтересованите страни

Всяка година се провеждат срещи и съвещания с различните заинтересовани страни, в които се представя информация, обсъжда се и при съгласие от двете страни се утвърждава. Кореспонденцията със заинтересованите страни се води по електронен път. Предоставя им се информация в различни аспекти: предстоящите и планирани горскостопански мероприятия през 2024 година в териториалния обхват на ТП ДГС „Смолян“ и отдели за неразрешени за паша на територията на стопанството.

6.Незаконни/нерегламентирани дейности в горите

Във връзка с охраната на горските територии, стопанството е разделено на 14 охранителни участъка. Служителите отговарящи за опазването на горските територии са 4 старши лесничея и 14 горски стражара.

През 2024 година са извършени общо 569 проверки от служителите на ТП ДГС „Смолян“, от които 160 – проверени ловци, 142-проверка на ЛД за изпълнение на ЛСМ, 2 бр.-семепроизводствени градини, 169бр. - обекти за добив на дървесина, 12бр. за опасно дърво, 36бр. - от подаден сигнал на тел.112, 3бр. – за зарибяване, 31бр. – за просеки, 6бр. – горски пътища, 2бр. – за проверени водоизточници, 2 бр. – за противопожарни табели, 3 бр.- за монитране и пълнене на цистерни и 1бр. – констатирано нарушение.

7. Изпълнение на горскостопанския план.

Плановите дейности за 2024 са описани по подробно в т.П,1 от настоящия доклад.

Предвидените по проект мероприятия свързани с отглеждане на млади насаждения и противопожарни мероприятия с натрупване до момента са изпълнени на 100% .

Дейностите извеждане на други лесовъдски дейности, като ползване на дървесина продължават според предвижданията.

Изпълнението на дейностите е извършено, при спазване на действащата нормативна уредба и утвърдените вътрешни правила в ЮЦДП.

8. Промени в границите, собствеността, функционалността и предназначението на територии в рамките на стопанството.

Стопанството има утвърден Горскостопански план със Заповед № ЗАП-176 - 11.03.2022г на министъра на земеделието. Съгласно данни на утвърденият горскостопански план, площта

на горските територии държавна собственост е 16 979 ха. След нанесени промени през 2023год. площта на горските територии държавна собственост е 16 991ха.

През 2024 год. има движение в предназначението на земеделска територия преминаваща към собственост на частни физически лица в териториалния обхват на дейност на ТП ДГС „Смолян“. Промени в предназначението има и от гори на физически лица към държавни горски територии след направена покупко-продажба на поземлени имоти в горски територии от страна на ЮЦДП гр.Смолян. След нанесените промени общата площ на горите собственост на Община Смолян е 1 734ха, в т.ч. 906ха са гори върху земеделски територии. Предвид което площта на горските територии държавна собственост е 17 070 ха.

9.Здравословно състояние на гората

От извършените лесопатологични обследвания, постъпилите и регистрираните сигнални листове за нападения от абиотични и биотични фактори, както и оценка на здравословното състояние на горите в териториалния обхват на дейност на ТП ДГС „Смолян” се установи:

1.За повреди от абиотични фактори в държавна горски територии на стопанството са подадени общо 37 бр. сигнали листове за ветровал, ветролом, снеговал, снеголом.

2.За повреди от биотични фактори са подадени 114 бр. сигнални листове за типограф, корояди, борова процесионка, *Lecanosticta acicola*.

Общо подадените сигнални листове са 151 броя сигнални листове.

Може да се направи заключение, че здравословното състояние на горите в териториалния обхват на дейност на ТП ДГС „Смолян” е в добро общо състояние, но е необходимо да се вземат мерки за подобряването му.

10.Ползване и горскостопански дейности

Добитата и реализирана дървесина за период 01.01.2024 до 31.12.2024 година по данни от информационната система на ИАГ е както следва:

- ✓ Добити от местно население:
 - по тарифа на корен – 1 451 м³ :
- ✓ реално добита дървесина – 6 361 м³
 - ❖ едра строителна дървесина – 3 061 м³
 - ❖ средна строителна дървесина – 299 м³
 - ❖ дребна строителна дървесина – 0 м³
 - ❖ дърва за огрев /игл./ – 891 м³
 - ❖ дърва за огрев /шир./ - 1 622м³
 - ❖ ОЗМ – 488 м³
- ✓ Продажба на добита дървесина – 80м³
- ✓ Продажба на прогнозни количества дървесина – 4 384 м³
- ✓ Продажба по ценоразпис на добита дървесина – 1 580 м³
- ✓ Продажба на стояща дървесина на корен – 13 919 м³
- ✓ Общо реализирана дървесина за ТП ДГС „Смолян“ - 21 413 м³, в т.ч.
 - по чл.193 от ЗГ – 609 м³
 - дарения – 41 м³
 - лични нужди – 99 м³

През 2024 година са сключени 40 броя договори, от които 5бр. за добив на дървесина, 4 за продажба на прогнозни количества дървесина, 17 бр. за продажба на стояща дървесина на корен, 2бр. за продажба на действително добити количества, 2бр. конкурс – продажба на стояща дървесина на корен в комплекс от дърводобивни дейности, 1бр. лесокulturни дейности,

1бр. – транспорт на дървесина за собствени нужди на ТП ДГС „Смолян“, 4бр. – договори сключени по реда на ЗЛОД и 4бр. за дарение на дървесина и дърва за огрев.

Добивът и реализацията на дървесина са извършени след проведени процедури по реда на *Наредбата за условията и реда за възлагане изпълнението на дейности в горските територии – държавна и общинска собственост, и за ползването на дървесина и недървесни горски продукти* при спазване на действащата нормативна уредба. Фирми, сключили договори за реализация на дървесина са запознати с изискванията на стандарта.

През 2024 година е изграден нов път за движение на противопожарна техника от 6,8км, находящ се в териториалния обхват на ТП ДГС „Смолян“. Горските пътища минават през територии с няколко вида собственост (държавна, частна и общинска), това затруднява опазването им и безпроблемното преминаване на дърводобивните фирми. Като за опазване на пътищата фирмите извършващи горскостопански дейности са информирани и са им издавани разрешителни за достъп /27 бр./ на превозните средства с указания за преустановяване на движение при лоши метеорологични условия.

Събрани са 236,85 лв. от недървесни горски продукти:

- ❖ за добив на иглолистна зеленина – 12лв.
- ❖ бране на стръкове от риган, жълт кантарион, малина, мащерка на 150кг. – 4,50лв.
- ❖ за бране на цветове от иглика на 45кг. – 2,25лв.
- ❖ за бране на цветове от липа на 15кг. – 1,5лв.
- ❖ за бране на цветове от бъз на 90кг. – 1,8лв.
- ❖ за бране на цветове от жълт кантарион на 10кг. – 0,30лв.
- ❖ за бране на цветове от мащерка на 10кг. – 0,30лв.
- ❖ за бране на цвят от риган 10кг – 0,30лв.
- ❖ за бране на цвят от бял равнец 25кг – 0,50лв.
- ❖ за бране на стрък, цвят от други 30кг – 0,90лв.
- ❖ за закупуване на 65 бр. коледна елха – 212,5 лв..

11.Гори с висока консервационна стойност

11.1. Мониторинг на ВКС 1 - РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ. Концентрации на биологично разнообразие, вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове с глобално, регионално или национално значение.

✓ ВКС 1.1 - ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

Защитени зони за опазване на местообитанията

• **Защитена зона „Родопи – Западни“ BG0001030 - 6 формуляра** - Проведени са възобновителни и отгледни сечи, които са предвидени в ГСП и съответно съобразени с изискванията на зоната. Проведените възобновителни сечи са удължен възобновителен период и целят създаване на неравномерна структура на насажденията. Проведените отгледни сечи са насочени към създаване на растежен простор на дърветата с желаните качества и подобряване на устойчивостта им. Състоянието на горите е добро. Проведените лесовъдски дейности не влошават състоянието и не нарушават функциите на защитената зона.

• **Защитена зона „Родопи - Средни“ BG0001031 - 6 формуляра** - Проведени са отгледни сечи, които са предвидени в ГСП и съответно съобразени с изискванията на зоната. Проведените отгледни сечи са насочени към подобряване на здравословното състояние и механичната устойчивостта на горите. Не се констатира нерегламентирани дейности. Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите им. Проведените лесовъдски дейности не влошават състоянието и не нарушават функциите на защитената зона.

Защитени зони птиците

- **Защитена зона 33 Триград-Мурсалица - BG0002113** - 7 формуляр - Проведени са дейности по отглеждане на изкуствено създадени култури от хибридни тополи. В зоната не са констатирани нерегламентирани дейности. Състоянието на горите е добро. Проведените лесовъдски дейности не влошават състоянието и не нарушават функциите на защитената зона.

✓ **ВКС 1.2 - ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ**

Разработени са формуляри за мониторинг на биологичното разнообразие видовете от ВКС 1.2 редки, застрашени и ендемични видове.

Попълнени са формуляри за следните животински видове:

1. Мечка (*Ursus arctos*)- установени през 2024 г. - 2 броя. Индивидът е установен на различни места в района на ТП ДГС „Смолян“, състоянието им е добро, нормално поведение. Няма реални или потенциални заплахи за вида.

2. Глухар (*Tetrao urogallus*) установени през 2024 г. - 2 броя. Индивидът е установен в горната зона на стопанството, състоянието му е добро, нормално поведение. Няма реални или потенциални заплахи за вида.

3. Дива коза (*Capra rupicapra balcanica*) установени през 2024 г. - 1 броя. Индивидът е установен в горната зона на стопанството, състоянието му е добро, нормално поведение. Няма реални или потенциални заплахи за вида.

Попълнени са формуляри за следните растителни видове: Родопски силивряк (*Harbalea rhodopensis*) и Родопско еньовче (*Galium rhodopeum*).

Установените находища са в добро състояние и не е констатирана антропогенна намеса. С оглед на обстоятелството, че настоящият доклад е публичен точното местонахождение на установените растителни и животински видове не се посочва. Наблюдават се и растителни видове от Петнист салеп (*Orchis maculata*); Родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*) и Родопско еньовче (*Lathraea rhodopea*).

В местата, където са установени горе посочените видове, се спазват всички препоръки и указания за опазване, които са посочени в Доклада за гори за висока консервационна стойност.

Горите с висока консервационна стойност на територията на ТП ДГС „Смолян“ и извършения мониторинг до момента показват, че горите в обособените ВКС са в добро здравословно състояние, дължащо се на добрите практики за стопанисване.

11.2. Мониторинг на ВКС 2 - ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. Непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, регионално или национално значение, в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие - 4 формуляра.

- В териториите заети от горски масиви не е установено фрагментиране. В обхвата на ТП „ДГС – Смолян“ не са изградени големи инфраструктурни обекти, засягащи горски територии. Не са констатирани едроплощни повреди от биотични и абиотични фактори. Установените повреди са на малки площи до 1-2 дка, които не указват значително отрицателно въздействие върху цялата площ на ВКС 2. Няма намаляване на площта на естествените насаждения и създаване на големи комплекси от изкуствени култури.

11.3. Мониторинг на ВКС 3 - ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии.

✓ **G1.6921/G1.6922 Moesian [*Fagus*] forests** – 3 формуляра - Жизнеността на отделните дървета и насаждения, като цяло е добра. Обезлистване не се наблюдава. Повреди от абиотични

и/или биотични фактори - на места има единични пречупени и изсъхнали дървета. Сукцесионни процеси, дегенеративни процеси и реални потенциални заплахи не са установени.

✓ **G3.16 Moesian [*Abies alba*] forests (Горите от обикновена ела)** - 2 формуляра - Жизнеността на отделните дървета и насаждения, като цяло е добра. Обезлистване не се наблюдава. Повреди от абиотични и/или биотични фактори - на места има единични пречупени и изсъхнали дървета. Като цяло горите са с неравномерна вертикална структура. На места се наблюдава добро възобновяване. Сукцесионни процеси, дегенеративни процеси и реални потенциални заплахи не са установени.

✓ **G3.1E1 Southeastern Moesian [*Picea abies*] forests (Гори от смърч в иглолистния горски пояс в планините на България)** – 8 формуляра - Жизнеността на отделните дървета и насаждения, като цяло е добра. Обезлистване не се наблюдава. Повреди от абиотични и/или биотични фактори - на места има единични пречупени и изсъхнали дървета. Наблюдава се възобновяване от смърч и ела. Сукцесионни процеси, дегенеративни процеси и реални потенциални заплахи не са установени.

✓ **Гори във фаза на старост (Old-growth forests)** - 7 формуляра - Жизнеността на отделните дървета и насаждения, като цяло е добра. Обезлистване не се наблюдава. Повреди от абиотични и/или биотични фактори - на места има единични пречупени и изсъхнали дървета. Наблюдава се възобновяване. Сукцесионни процеси, дегенеративни процеси и реални потенциални заплахи не са установени.

На територията на стопанството са установени потенциални гори в последната фаза на своето развитие /фаза на старост/(Old growth forests), които със своята специфична структура и функционалност са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Установено е, че значителна част от свързаните с гората видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Горите във фаза на старост се характеризират с наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид; дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони; дървета с хралупи; стоящи и паднали едроразмерни мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане. В голямата си част тези насаждения имат неравномерна пространствена и възрастова структура.

На територията на ТП ДГС „Смолян“ със заповед № 3-26-61 / 23.02.2023 г. е определен обсега и местонахождението на горскостопанските единици /отдели, подотдели/ възприети за представителни образци на основните естествени горски екосистеми и горите намиращи се във фаза на старост, както и тези притежаващи потенциал за превръщането им в такива в териториалния обхват на ТП ДГС „Смолян“, както следва:

Обща площ на представителните образци е: 1038 ха, а горите във фаза на старост – 1077,4 ха

➤ Бял борови гори – обща площ 231,4 ха от тях определени за представителни образци – 143,7 ха, в т.ч.: гори във фаза на старост- 87,7 ха

➤ Чер борови – обща площ 100,6 ха от тях определени за представителни образци – 87,6 ха, в т.ч.: гори във фаза на старост- 13,0 ха

➤ Смърчови гори – обща площ 674,5 ха от тях определени за представителни образци – 131,5 ха, в т.ч.: гори във фаза на старост- 543 ха

➤ Елови гори – обща площ 222,7 ха от тях определени гори във фаза на старост- 222,7 ха

➤ Смесени иглолистни и иглолистно широколистни гори – обща площ 60,5 ха, в т.ч. гори във фаза на старост – 60,5 ха

➤ Букови гори – обща площ 71,4 ха от тях определени за представителни образци – 59,6 ха в т.ч.: гори във фаза на старост – 11,8 ха

- Семенни термофилни букови гори - обща площ 9,6 ха от тях определени за представителни образци – 9,6 ха
- Семенни гори от зимен дъб - обща площ 4 ха от тях определени за представителни образци – 4 ха
- Семенни смесени дъбови гори - обща площ 0,6 ха от тях определени за представителни образци – 0,6 ха
- Естествени крайречни гори - обща площ 1,4 ха от тях определени за представителни образци – 1,4 ха
- Естествени гори от трепетлика - обща площ 0,9 ха от тях определени за представителни образци – 0,9 ха
- Естествени гори от келяв габър – обща площ 17,7 ха от тях определени за представителни образци – 17,7 ха
- Естествени гори от воден габър - обща площ 14,7 ха от тях определени за представителни образци – 14,7 ха
- Издънкови букови гори - обща площ 83,1 ха от тях определени за представителни образци – 45 ха, в т.ч. гори във фаза на старост – 38,1 ха
- Издънкови термофилни букови гори - обща площ 43 ха от тях определени за представителни образци – 43 ха
- Издънкови гори от зимен дъб - обща площ 53,2 ха от тях определени за представителни образци – 37,9 ха, в т.ч. гори във фаза на старост – 15,3 ха
- Издънкови смесени гори от зимен дъб - обща площ 14,5 ха от тях определени гори във фаза на старост – 14,5 ха
- Издънкови гори от обикновен габър - обща площ 1,2 ха от тях определени за представителни образци – 1,2 ха
- Гори от чужди видове - обща площ 8,5 ха от тях определени за представителни образци – 8,5 ха
- Смесени широколистни на стръмни склонове - обща площ 0,2 ха от тях определени за представителни образци – 0,2 ха
- Деградирани естествени насаждения, които са предназначени за възстановяване на местната растителност – за трансформиране в естествени насаждения - обща площ 252,8 ха.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30% от насаждението/.

След извършеният през 2024 г. мониторинг на посочените насаждения, се установи следното: насажденията са в добро здравословно състояние, наблюдават се единични случаи на изкоренени или пречупени дървета от абиотични фактори.

Във ВКС 3 влизат горски територии, представляващи редки, застрашени или изчезващи екосистеми, или съдържащи се в такива. След извършеният през 2024 г. мониторинг на посочените съобщества, се установи следното: съобществата са в добро здравословно състояние. В част от насажденията се забелязват единични случаи на съхнещи дървета. Наблюдава се естествено възобновяване.

11.4. Мониторинг на ВКС 4 - ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ.

Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации, вкл. опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове.

✓ **ВКС 4.1 - ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА** - 4 формуляра

Проведените горскостопански дейности (сечи) в насаждения определени като вододайни зони, не оказват значителни отрицателни въздействия и тези дейности са съобразени и съгласувани с компетентните органи. В случай, че сечта е предвидена в ГСП, то същият преди одобрението си е съгласуван с компетентните органи (МОСВ), а при изготвяне на план-извлечение, същото се съгласува с РИОСВ и БДИБР, преди одобрение от РДГ - Смолян. Извършените лесовъдски дейности са насочени към подобряване на здравословното състояние на горите, подпомагане създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна структура. В ГСП 2021 г. на ТП ДГС "Смолян" не са предвидени краткосрочно-постепенни сечи. На територията на стопанството не са провеждани голи сечи с изключение на изкуствено създадените култури от акация и топола. Интензивността на сечите в гори ВКС 4.1 е по-ниска, а в случай че в близост има извори и чешми се оставя буферна зона.

✓ **ВКС 4.2 - ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ** - 4 формуляра

Проведени са лесовъдски мероприятия по отглеждане на културите. Проведените лесовъдски дейности не оказват отрицателни въздействия върху тези територии, които да нарушават функциите им. Здравословното състояние на горите в тези участъци е добро. Няма наличие на ерозионни процеси. Няма промени в структурата и състава на насажденията. Лесистостта не е намалена. Няма повреди по естествената крайречна растителност.

✓ **ВКС 4.3 - ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ** - 4 формуляра

В насажденията, определени като гори с решаващо противоерозионно значение, през 2024 г. не са провеждани сечи. В случай, че се провеждат сечи на стръмни терени, извоза на дървесина се извършва с животинска сила. На много каменливи и урвести терени не се планират и провеждат горскостопански мероприятия.

✓ **ВКС 4.4 - ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ** - 4 формуляра

Няма констатирани запалвания в насаждения представляващи бариера за разпространение на пожари. През 2024 г. на територията на ТП ДГС "Смолян" има 1бр. възникнали пожари.. Състоянието на горите е добро. Проведените лесовъдски дейности не оказват отрицателни въздействия върху тези територии и не нарушават функциите им.

✓ **ВКС 4.5 - ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ** - 2 формуляра

През 2024 г. в тези гори не са провеждани лесовъдски мероприятия и дейности. Няма констатирани нерегламентирани дейности. Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите им.

11.5. Мониторинг на ВКС 5 - ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО.

Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности (вкл. поминък, здраве, храна, вода), идентифицирани с тяхно участие. - 4 формуляра

Търсенето на дърва за огрев през летните месеци е слабо, интереса се засилва есента до началото на зимата. Ресурса на ТП ДГС "Смолян" е ограничен, поради което не може да се задоволят нуждите от дърва за огрев на всички желаещи от населените места в обхвата на стопанството (1 община с общо 86 населени места). Провеждат се разговори с кметовете, относно осигуряването на дърва за огрев. Стремим се да осигурим дърва за огрев на населените места в планинският район, поради отдалечеността им от градовете и липсата на алтернатива за отопление през зимата.

- За 2024 г. няма подадени заявления и съответно няма издадени разрешителни за паша в държавни горски територии. В планинските райони на стопанството земеделието и животновъдството са слабо развити, предвид намаляване броя и застаряване на населението в селата. Отглежданите земеделски култури са на малки площи и в близост до населените места. Малкото отглеждани животни пашуват в изоставени земеделски земи.

- За 2024 г. са подадени 5 бр. заявления за събиране на лечебни растения по Закона за лечебните растения и съответно са издадени 5 бр. разрешителни.

- За 2024 г. са издадени разрешителни за добив на 75 бр. коледни елхи и 90 бр. безвъзмездно предоставени.

- На територията на ТП ДГС "Смолян" има 2 ловни сдружения с 8 ловни дружини, 1 дивечовъден участък и 582 бр. ловци.

През 2024 г. няма констатирани случаи на браконьерство от служители на стопанството.

11.6. Мониторинг на ВКС 6 - КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.

Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности и коренното население, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение - 4 формуляра.

✓ **Манастири и параклиси – параклис „Св. Петър”** – Не са провеждани лесовъдски мероприятия в близост до манастири и параклиси. Няма повреди от биотични и абиотични фактори. Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите им.

✓ **Туристически маршрут – „Панталемон – Калето“** - Проведените горскостопански дейности, не оказват отрицателни въздействия. Интензивността на сечите в тези гори е по-ниска, а в случай че в близост има извори и чешми се оставя буферна зона, в която не се извършва сеч. Няма повреди в следствие на лесовъдски дейности. Няма повреди от биотични и абиотични фактори. Не се наблюдава нарушение на естествените функции на горите.

✓ **Екопътека „Горнал е Тодю“** - Извършените горскостопански дейности са насочени към подобряване на здравословното състояние на горите, подпомагане създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна структура. Няма повреди в следствие на лесовъдските дейности. Не са нарушени функциите на горите.

13. Въздействие на дейностите по управление върху околната среда.

При планирането и провеждането на всички горскостопански мероприятия през 2024 г. са спазени препоръките и указанията за стопанисване на съответната ВКС, посочени в Доклада за ГВКС на ТП ДГС „Смолян“. Проектират се предимно постепенни сечи с голям възобновителен период/постепенно-котловинна, групово-постепенна, неравномерно-постепенна/, краткосрочните сечи са сведени до минимум. Провеждат се отгледни сечи, селекционни (в малко количество), санитарни и принудителни. Санитарната и принудителна сеч се извеждат с цел подобряване фитосанитарното състояние на насажденията.

Планираните и проведени през 2024 г. мероприятия, не са указали отрицателно въздействие върху природната среда.

След приключване на горскостопанските дейности през 2024 г. е извършена оценка на въздействието на изведената сеч върху ключови елементи на околната среда, съседни имоти и инфраструктура на територията на ТП ДГС „Смолян“. От изготвените и направени оценки на въздействието може да се направят следните по-обща констатации относно:

1. Повреди по подраста в насажденията след изведените сечи не са установени.
2. Не са констатирани повреди над допустимите /над 2% по брой от оставащите на корен дървета/ по оставащия дървостой.

3. В насажденията с изведени сечи е оставена мъртва дървесина (стояща и лежаща), с цел запазване на биоразнообразието.

4. Въздействие върху идентифицираното биоразнообразие, при установяване, се описва в технологичния план и карнет-описа на насажденията. Спазват се определени мерки за тяхното опазване.

5. При наличие на водни ресурси на територията и/или в близост до насажденията се определят мерки за опазването им. Те се отбелязват както в листа за предварителна оценка, така и в карнет-описа и технологичния план на насаждението.

6. Не са констатирани негативни въздействия върху съседни насаждения при правените оценки.

7. Създаване на условия за активиране на почвена ерозия - тракторните и коларски пътища не са с опасности за развитие на ерозионни процеси.

8. Оставяне на мъртва дървесина в насажденията с изведени сечи е налична мъртва дървесина, както лежаща, така и стояща.

9. Въздействие върху съседни имоти и инфраструктура- не са констатирани неблагоприятни въздействия.

Горското стопанство стопанисва гори на площ от 16 974,7 ха – държавни горски територии. Територията на стопанството е разделена на 4 горскостопански участъка – Смолян, Устово – Момчиловци, Мугла, Пампорово. I-ви ГСУ „Смолян“ – обхваща следните отдели: 1-44, 48-64, 89, 91, 92, 96-104, 133-143, 147-209. II-ри ГСУ „Мугла“ – обхваща следните отдели: 1001-1043; 1045-1048; 1064-1086; 1100-1109; 1138-1144, III-ти ГСУ „Устово - Момчиловци“ – обхваща следните отдели: 2012-2036; 2038-2062; 2066-2082; 2083; 2087; 2089-2093; 2096-2162, IV-ти ГСУ „Пампорово“ – обхваща следните отдели: 3023-3026; 3032-3034; 3045-3047; 3076-3143.

На територията на стопанството не е установено наличие на инвазивни за страната дървесни и животински видове. В териториалния обхват на ТП ДГС „Смолян“ има наличие на акация в размер на 2,2 ха. В насажденията не е предвидена сеч, поради малката им възраст и някои от тях изпълняват защитна функция. Към 31.12.2024 г. не се наблюдава вида за нейното разпространяване. Оставят се да прераснат, за да се намали издънкопродуктивната им способност, затова и не са изведени сечи към момента. Всяка година се прави мониторинг на територията на ТП ДГС „Смолян“ съгласно заповед № 141/01.10.2018 год., т. 12 на Директора на ТП ДГС „Смолян“.

След проведените горскостопански дейности не са установени негативно въздействие върху водните ресурси, не се забелязва повреда в почвата, която да допринесе за ерозионни процеси, състоянието на пътищата е добро при нужда се рехабилитират.

14. Въздействие на дейностите по управление върху социалната среда.

Принцип 2 от Стандарта на [REDACTED] задължава стопанството да поддържа и насърчава социалното и икономическо благополучие на местните общности.

Проведени са срещи с кметствата и общините свързани с дейност и възможности за поставяне на различни проблеми на кметствата от община Смолян. Разглеждани са въпроси относно задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев и строителна дървесина за собствени нужди.

Както и въпроси свързани с права и задължения на местните общности, засегнати и заинтересовани страни, свързани с дейността на територията;

✓ предстоящи и планирани горскостопански мероприятия;

✓ подходящи възможности за заетост, обучения и други услуги, които ДГС предлага; възможности за местно и социално-икономическо развитие вкл. Възможни съвместни дейности, проекти и инициативи с местните общности засегнати и заинтересовани страни (приемно-предавателни протоколи, актове за дарение, благодарствени писма и други документи);

✓ мерки за опазване на местата със специално и културно, екологично, икономически и религиозно или духовно значение на местните общности, обсъждане на въпроси, проблеми възникнали по време на съвместната ни работа с отделните заинтересовани страни.

✓ относно задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев и строителна дървесина за собствени нужди.

Кметствата и общините са писмено информирани относно вида на дейност, обекти, местности, сключени договори и маршрути на движение на транспортните средства по горските автомобилни пътища на ТП ДГС „Смолян“.

Местните жители закупуват дърва за огрев по утвърден ценоразпис. Позволителните за сеч се издават на домакинствата по списък, който се предоставя от кмета на всяко населено място. В ТП ДГС „Смолян“ е получен 1 списък от Община Смолян, с включени към него списъци по населените места. Издадените позволителни за сеч на местно население са 163бр. През 2024 год. се предложи и усвои значително количество повредена иглолистна дървесина от местното население.

Домакинствата се снабдяват и закупуват дърва за огрев и от собственици на недържавни гори, които се явяват основен конкурент на стопанството при задоволяване нуждите на местното население.

На територията на ТП ДГС „Смолян“ са установени горските територии, отговарящи на изискванията на т.2 */Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти (параكليси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологични паметници и разкопки и др. места, важни за съхраняване на духовитостта и традициите, историческа и културна памет, определени при консултации с местните хора/* и т.4 */Горски територии в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции/* в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

Извършва се консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ТП ДГС „Смолян“.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ЛУП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Планираните и проведени мероприятия не водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6. По възможност се запазват и подобряват естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета).

15. Промени в околната среда.

За подобряване ефективността и продуктивността на горското стопанство при спазване принципите и критериите на Националния стандарт на горската сертификация е необходимо балансирано и отговорно отношение в различните направления - екологични, икономически и социални, които са обвързани с голям брой заинтересовани страни. За спазване принципите и критерии по горска сертификация се налага отстраняване на пропуските, по отговорен подход от служителите на стопанството свързан с мониторинг на въздействието на горскостопански дейности и регулярен мониторинг на идентифицираните ГВСК. За популяризиране ползите от природосъобразното стопанисване и резултатите от прилагането на правилата на горската сертификация и управлението на горите на ТП ДГС „Смолян” е необходимо подобряването на комуникацията с всички заинтересовани страни.

В резултат на извършения мониторинг ТП ДГС „Смолян” приключва 2024 година с добър екологичен, социален и финансов резултат.

**Директор на ТП ДГС „Смолян“.....п*.....
инж. Станко Делиянчев**

**Налице е положен подпис, като същия е заличен съгласно Общия регламент за защита на личните данни (Регламент (ЕС) 2016/679).*